

Status på demensforskningen i 2020

Kasper Jørgensen

Traditionen tro har den videnskabelige nyhedshjemmeside Alzforum udarbejdet en oversigt over de vigtigste fremskridt og tendenser indenfor forskningen i Alzheimers sygdom og andre demenssygdomme gennem det seneste år. Læs et kort uddrag om forsøgsmedicin, blodprøver og tau-scanning her og gå mere i dybden med emnerne på Alzforums hjemmeside.

COVID-19 pandemien lagde en alvorlig dæmper på forskningen indenfor demensområdet i 2020. Ældre mennesker har som bekendt særlig risiko for at blive alvorligt syge af COVID-19 og personer med demens udgør en særligt sårbar gruppe med høj dødelighed forårsaget af coronavirus. Det er bl.a. gået ud over igangværende kliniske forsøg med afprøvning af potentielle lægemidler mod demens, idet planlagte forsøgsbehandlinger og opfølgninger har måttet udskydes eller aflyses. Pandemien er også gået ud over grundforskning og laboratoriearbejde, ligesom de fleste videnskabelige konferencer om demens enten er blevet omlagt til virtuelle begivenheder eller helt afløst.

Ny medicin på vej?

Aducanumab er et såkaldt humant monoklonalt antistof, der binder sig til amyloide plaques i hjernen og måske kan hjælpe immunsystemet til at fjerne disse. I 2019 blev de kliniske forsøg med Aducanumab opgivet på grund af skuffende resultater for blot senere at blive genoptaget, da yderligere analyser af de indsamlede data viste at

antistoffet – måske – alligevel havde effekt mod Alzheimers sygdom. Aducanumab gives som infusionsbehandling via et drop. Firmaet bag Aducanumab, Biogen, tog i løbet af 2020 initiativ til at søge om godkendelse af behandlingen ved de relevante myndigheder i USA, EU og Japan. Men indtil videre har flertallet af de eksperter, der vurderer den bagvedliggende dokumentationen, vendt tommelfingeren nedad. Der skal formentlig gennemføres yderligere afprøvning, før sagen kan endeligt afklares.

I mellemtiden gennemføres klinisk afprøvning af andre antistoffer mod ophobning af amyloid med navne som lecanemab, gantenerumab og donanemab. I en helt anden boldgade kan nævnes oligosakkaridet GV-971, en slags kosttilskud baseret på kulhydrater fra tang, der i 2020 blev godkendt som behandling mod Alzheimer i Kina, men ikke er godkendt andre steder i verden.

Blodprøve for Alzheimer?

Flere typer af blodprøver for Alzheimers sygdom er under udvikling og forventes inden længe at kunne tages i brug. Blodprøverne fokuserer bl.a. på forholdet mellem to varianter af beta-amyloid (A β 42 vs. A β 40) i plasma, på forskellige varianter af fosfor-tau (p-tau181 og p-tau217) og på biomarkøren *neurofilament light* (Nfl) i plasma. Den diagnostiske præcision af blodprøver skal angiveligt være på højde med PET-amyloid scanning og rygmarvsvæskeundersøgelse, men perspektivet er, at blodprøver er markant billigere, mindre invasive og lettere at få adgang til i klinisk praksis.

Hjernescanning

Udviklingen af PET-scanningsmetoder med anvendelse af sporstoffer, der binder sig til de tau-holdige neurofibrillære tangles i hjernecellerne, der ses ved Alzheimers sygdom, fortsatte i 2020. Forskningen bekræfter, at Alzheimer er en sygdom, der udvikler sig gennem flere stadier, idet udbredelsen af tau først tager fart, når amyloid så at sige har banet vejen. Flere studier peger på, at tau formentlig er en mere præcis markør for sygdomsudviklingen end amyloid. Fordelingen af tau i hjernen giver således en bedre forudsigelse af hjerneatrofi ved Alzheimers sygdom end fordelingen af amyloid.

De øvrige mere eller mindre vanskeligt tilgængelige emner, der gennemgås i Alzforums status på demensforskningen i 2020, er:

- kryo-elektronmikroskopi
- mikroglia's rolle i neurodegeneration
- det vaskulære system
- genetik
- luftforurening som risikofaktor for demens
- smitterisiko for Alzheimer via sygdomskim i vævsekstrakter

Baggrund

Begone 2020: despite COVID, Alzheimer's research advanced. Alzforum 4. januar 2021

[Alzforum](#)

Oprettet: 15. januar 2021